

Неботов П.Г.,

директор,

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

Новодережкін В.І.,

заступник директора з наукової роботи,

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

Новодережкіна К.В.,

радник директора,

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

Іванов Є.І.,

провідний науковий співробітник,

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

РЕГУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЕКСПОРТУ БРУХТУ ЧОРНИХ МЕТАЛІВ: ОЦІНКА ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ДОБРОБУТ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглянуто перспективи розвитку українського ринку брухту чорних металів та інших секторів економіки в контексті змін у тарифному регулюванні експорту металобрухту. Окреслено загальні проблеми металургійного сектора України, пов'язані зі скороченням обсягів внутрішньої заготівлі й зростанням обсягів експорту брухту чорних металів. Із використанням економіко-математичного моделювання в системі GTAP проаналізовано економічні наслідки від змін тарифних ставок на експорт брухту чорних металів з України.

Ключові слова: брухт чорних металів, вивізні мито, GTAP, економічний добробут, експорт, імпорт, внутрішнє виробництво.

Постановка проблеми. Впродовж останніх п'яти років в Україні спостерігається негативна динаміка обсягів внутрішньої заготівлі брухту чорних металів, тоді як його експорт стрімко зростає (рис. 1).

Так, протягом 2011–2015 рр. внутрішні поставки брухту чорних металів для потреб вітчизняних металургійних підприємств скоротились з 6,8 до 3,1 млн. т. Разом із цим обсяги його поставок на експорт зросли з 0,7 до 1,2 млн. т на рік. Динаміка поставок супроводжувалася значним зменшенням виплавки в Україні сталі – з 35 млн. т у 2011 р. до 23 млн. т у 2015 р.

Висока експортна орієнтованість металургійної промисловості України і обмежені інвестиції в оновлення основних фондів ведуть до скорочення її металофонду, що призводить до зменшення обсягу легкодоступного брухту і негативним чином віддзеркалюється на розмірах заготівлі. Проблема загострюється тим, що зберігається тенденція зменшення обсягів легкодоступного брухту, а інвестиції в обладнання для переробки крупного брухту здійснюються незначні. Як наслідок низької продуктивності галузі заготівлі брухту й різкого зростання експорту, дефіцитність брухту чорних металів в Україні у 2015 р. порівняно з попереднім роком збільшилася в чотири рази і становила 0,3–0,35 млн. т. За прогнозними оцінками ДП «Укрпро-

мзовнішекспертиза», у 2016 р. очікується подальше зростання дефіцитності – до 0,4–0,5 млн. т [2].

У відповідь на зазначені виклики 21 квітня 2016 р. Верховна Рада України ухвалила у другому читанні і в цілому проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення дефіциту брухту чорних металів на внутрішньому ринку з метою першочергового забезпечення потреб оборонної промисловості та відбудови об'єктів інфраструктури (№ 3868)», яким передбачається підвищення експортного мита на брухт чорних металів строком на три роки з існуючої ставки у 10 євро/т до 30 євро/т.

Перспектива введення в дію зазначених змін у вітчизняному режимі регулювання експорту металобрухту обумовлює актуальність використання методів економіко-математичного моделювання з метою надання прогностичної оцінки наслідків цих змін та визначення їх ефективності для подолання дефіцитності брухту чорних металів в Україні й досягнення інших цілей економічного характеру, передбачених у відповідному законопроекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей розвитку українського ринку металобрухту та металургійної галузі в цілому присвячено наукові публікації

Рис. 1. Внутрішні поставки й експорт українського брухту чорних металів та виробництво сталі в Україні в 2011–2015 рр., млн. т [1]

низки вітчизняних учених-економістів, зокрема В.Л. Мазур [3], І.М. Кулик [4], Ю.І. Чентукова [5], Л.А. Горшкової [6; 7] та ін. Їх науковий доробок – вагомий внесок у формування теоретико-методологічних засад та практичних механізмів розвитку (у тому числі, зовнішньоторговельних) українського ринку металобрухту як складової частини національного гірничо-металургійного комплексу України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас недостатньо уваги приділено використанню методів економіко-математичного моделювання в галузі заготівлі брухту з метою обґрунтування доцільності запровадження в тих чи інших заходів зовнішньоторговельного регулювання (зокрема, тарифних мит на експорт). У поєднанні з необхідністю подолання новопосталих викликів перед металургійною галуззю вітчизняної економіки та надання об'єктивної оцінки обраним для цього на законодавчому рівні інструментам це обумовлює актуальність подальших досліджень у даній сфері.

Мета статті полягає в аналізі потенційних наслідків впливу від зміни Україною ставки експортного мита на брухт чорних металів на динаміку розвитку галузі заготівлі брухту і суміжних галузей вітчизняної економіки, а також на загальні тенденції її економічного добробуту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення поставленої мети було проведено економіко-математичне моделювання у системі GTAP, у ході якого розглянуто такі сценарії змін ставки експортних мит на брухт чорних металів в Україні:

Сценарій 1. Базовий сценарій, що відображає наслідки змін цінової ситуації та ставки експортного мита на металобрухт в Україні впродовж 2012–2015 рр.

Сценарій 2. Підняття ставки експортного мита на металобрухт в Україні до 35 євро/т відповідно до початкових положень проекту Закону № 3868.

Сценарій 3. Підняття ставки експортного мита на металобрухт в Україні до 20 євро/т.

Сценарій 4. Скорочення мита на експорт металобрухту з України до країн ЄС відповідно до положень Угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі між ними.

Використовувався такий метод рішення, як метод Ейлера (три рішення, 2–4–6 кроків у рішенні, 98-відсотковий рівень точності рішення). Розглянуто вплив на такі показники, як динаміка ВВП, зміни в обсягах зовнішньої торгівлі, цінові коливання, зміни в обсягах виробництва та загальні зміни в економічному добробуті.

За результатами моделювання, відповідно до базового сценарію, відбулося зростання експортного мита на брухт

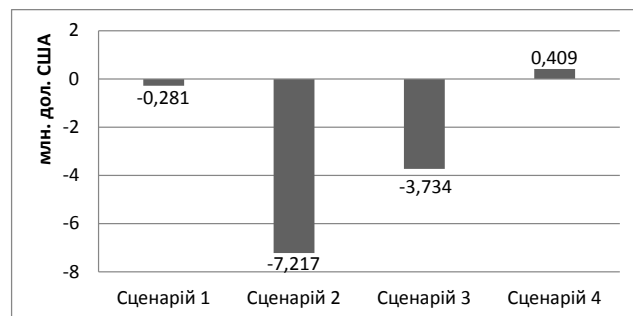

Рис. 2. Зміни реального ВВП України за результатами моделювання, млн. дол. США

Джерело: розрахунки авторського колективу

чорних металів в адвалерному еквіваленті у зв'язку з різким падінням експортних цін на нього впродовж 2012–2015 рр., що зробило внесок у падіння річного обсягу ВВП України на 0,281 млн. дол. США (рис. 2).

За умови підняття експортного мита до 35 євро/т відповідно до сценарію 2, очікується падіння ВВП обсягом 7,217 млн. дол. США. За сценарієм 3 зростання мита до 20 євро/т спричинить падіння ВВП на 3,734 млн. дол. Основними чинниками падіння ВВП за сценаріями 1–3 є зниження обсягів експорту та валових інвестицій у металургійний сектор. Утім, необхідно зауважити, що порівняно із загальними обсягами економіки України зазначені показники становлять дуже незначну частку, що не перевищує однієї соті відсотка її ВВП.

У разі продовження курсу на лібералізацію торгівлі з ЄС, що передбачає подальше зниження експортного мита на металобрухт для цих країн з 10 до 8 євро/т за (сценарій 4), очікується дуже незначний позитивний вплив на ВВП – зростання на 0,409 млн. дол. США, або близько 0,0002%.

Рівень внутрішніх цін на брухт чорних металів демонструє незначне падіння за сценаріями 1–3 та мінімальне зростання за сценарієм 4 (рис. 3).

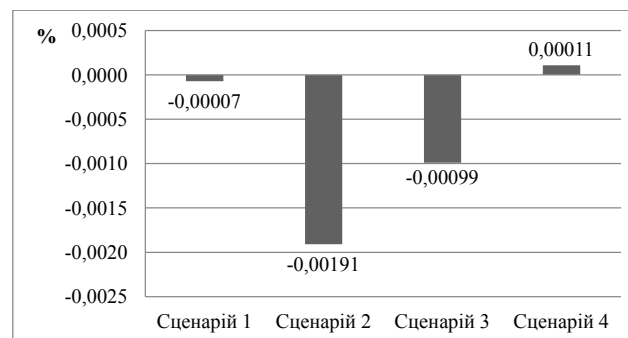

Рис. 3. Зміна внутрішніх цін на металобрухт за результатами моделювання, %

Джерело: розрахунки авторського колективу

Найбільше внутрішні ціни на брухт чорних металів упадуть відповідно до сценарію 2, за яким експортне мито зростає до 35 євро/т. Однак рівень цього падіння буде вкрай незначним – 0,00191%. Відповідно, за сценарієм 3 він становитиме 0,00099%, а за базовим сценарієм – 0,00007%. Лише в умовах сценарію 4, що передбачає подальшу лібералізацію торгівлі брухтом з ЄС, спостерігатиметься незначне зростання цін – на 0,00011%.

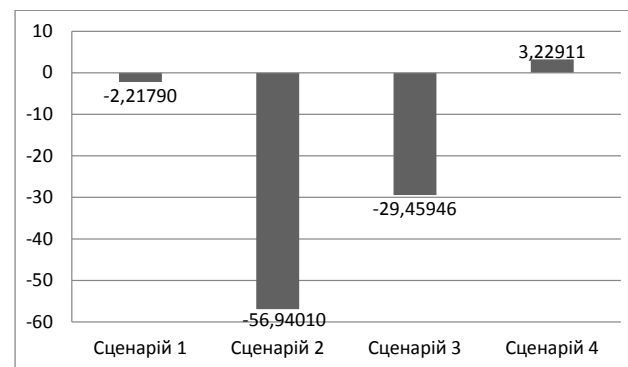

Рис. 4. Зміна реального експорту брухту чорних металів з України за результатами моделювання, %

Джерело: розрахунки авторського колективу

Динаміка зовнішньої торгівлі України за розглянутими сценаріями в цілому відповідатиме динаміці змін ВВП. Найбільшим буде падіння експорту металобрухту в разі дотримання Україною сценарію 2 – 56,94% (рис. 4).

Відповідно до базового сценарію, динаміка зміни експортного мита на металобрухт у період 2012–2015 рр. призвела до падіння експорту цієї продукції на 2,22%. Виконання умов сценарію 3 призведе до падіння експорту брухту чорних металів на 29,46%. У разі подальшої лібералізації торгівлі брухтом з ЄС його загальний експорт по Україні зросте на 3,23%.

Основною причиною значних обсягів падіння експорту є високий рівень коефіцієнту еластичності до заміщення між альтернативними джерелами імпорту металобрухту на світовому ринку (відповідне значення в моделі GTAP становить 7,5), що спричинятиме до мультиплікативного ефекту обмеження вітчизняного експорту цієї продукції за зростання вивізного мита з кожним відсотковим пунктом в адвалерному еквіваленті. І навпаки, незначне скорочення експортного мита на металобрухт для країн ЄС за сценарієм 4 призведе до помірного нарощення експорту брухту чорних металів з України.

Свою чергою, результати моделювання не показали значної кореляції змін в експорті металобрухту та інших товарних груп (табл. 1).

За умови впровадження сценарію 2 найбільше зростання експорту очікується для інших видів вторинної сировини, і лише на 0,014%. Експорт чорних металів, виробів із них та іншої промислової продукції зростає в діапазоні 0,009–0,012%. Зростання експорту брухту за сценарієм 4 призведе до падіння експорту за іншими товарними групами на менше однієї соті процента.

Низький рівень кореляції між зменшенням експорту металобрухту та зростанням експорту готової продукції з нього обумовлюється методологічними особливостями побудови баз даних GTAP із використанням моделі міжгалузевого балансу (таблиць «витрати – випуск») за міжнародними стандартами. Необхідно звернути увагу, що наявність низки характерних рис функціонування вітчизняного металургійного комплексу (зокрема, високого рівня залежності обсягів експорту чорних металів і виробів із них насамперед від цінової кон'юнктури світових товарних ринків) значною мірою відповідає даним особливостям.

Що стосується змін імпорту, то вони будуть украй несуттєвими за всіма сценаріями. За сценарієм 2 передбачається падіння імпорту брухту чорних металів на 0,023%. За сценарієм 3 – на 0,012%. У разі реалізації сценарію 4 імпорт брухту зростає всього на 0,0013% (рис. 5).

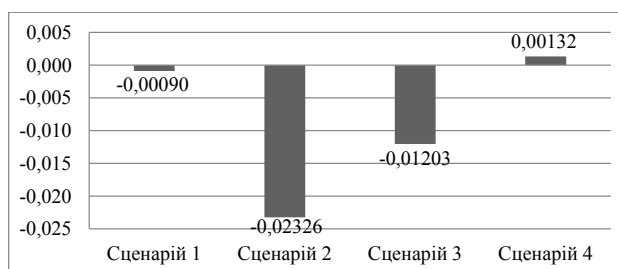

Рис. 5. Зміна реального імпорту брухту чорних металів в Україну за результатами моделювання, %

Джерело: розрахунки авторського колективу

Існує дві основні причини змодельованого розвитку подій. По-перше, у зв'язку з низьким рівнем кореляції між падінням експорту брухту і зростанням внутрішнього виробництва продукції з нього падіння експорту буде супроводжуватись відповідним падінням внутрішнього виробництва, про що йтиметься нижче. Відтак, основною причиною падіння імпорту стане зростання цін на нього.

По-друге, Україна посідає досить незначну частку на світовому ринку металобрухту, навіть в імпорті серед її основних покупців цієї продукції (зокрема, у 2015 р. частка українського металобрухту в імпорті Туреччини, до якої спрямовувалось 77% вітчизняних експортних поставок брухту, становила всього 5,1%), тому суттєве закриття вітчизняного ринку практично не вплине на динаміку світових, а отже, й імпортих цін на металобрухт для України. Результати моделювання показали мізерне зростання імпортих цін на металобрухт у разі реалізації сценаріїв 1–3. Вплив такого зростання цін імпортованого металобрухту на падіння реальних обсягів імпорту зміг сягнути хоча б сотих частин відсотка лише завдяки високому значенню коефіцієнту еластичності заміни імпорту продукцією вітчизняного виробництва (відповідне значення в моделі GTAP становить 3,5).

Серед інших секторів економіки найбільший вплив зміни вивізного мита на металобрухт матимуть на імпорт іншої вторинної сировини, будівельних послуг, чорних металів, виробів із них, а також іншої промислової продукції (табл. 2).

За умови реалізації сценарію 2 потреба в імпорті іншої вторинної сировини знизиться на 0,02%, імпорт будівельних послуг спаде на 0,014%, металів, виробів із них, а також іншої промислової продукції – на 0,009%. За іншими сценаріями коливання імпорту за всіма групами товарів і послуг будуть занадто незначними.

Таблиця 1

Зміни реального експорту України за групами товарів і послуг за результатами моделювання, %

Групи товарів і послуг	Сценарій 1	Сценарій 2	Сценарій 3	Сценарій 4
Брухт чорних металів	-2,21790	-56,94010	-29,45946	3,22911
Інша сировинна продукція вторинної переробки	0,00050	0,01400	0,00724	-0,00080
Меблі, іграшки та спортивні товари	0,00050	0,01401	0,00725	-0,00080
Чорні метали	0,00040	0,00908	0,00470	-0,00052
Вироби з металу	0,00050	0,01254	0,00649	-0,00071
Інша промислова продукція	0,00050	0,01241	0,00642	-0,00070
Будівельні послуги	0,00040	0,01149	0,00595	-0,00065
Транспортні та комунікаційні послуги	0,00030	0,00664	0,00344	-0,00038
Інші сектори економіки	0,00060	0,01437	0,00743	-0,00082

Джерело: розрахунки авторського колективу

Таблиця 2

Зміни реального імпорту в Україну за групами товарів і послуг за результатами моделювання, %

Групи товарів і послуг	Сценарій 1	Сценарій 2	Сценарій 3	Сценарій 4
Брухт чорних металів	-0,00090	-0,02326	-0,01203	0,00132
Інша сировинна продукція вторинної переробки	-0,00090	-0,02203	-0,01140	0,00125
Меблі, іграшки, спортивні товари	-0,00090	-0,02387	-0,01235	0,00136
Чорні метали	-0,00040	-0,00906	-0,00469	0,00051
Вироби з металу	-0,00040	-0,00928	-0,00480	0,00053
Інша промислова продукція	-0,00040	-0,00968	-0,00501	0,00055
Будівельні послуги	-0,00060	-0,01438	-0,00744	0,00082
Транспортні та комунікаційні послуги	-0,00030	-0,00724	-0,00375	0,00041
Інші сектори економіки	-0,00020	-0,00471	-0,00244	0,00027

Джерело: розрахунки авторського колективу

Таблиця 3

Зміни обсягів виробництва в Україні товарів і послуг за результатами моделювання, %

Групи товарів і послуг	Сценарій 1	Сценарій 2	Сценарій 3	Сценарій 4
Брухт чорних металів	-0,103000	-2,645266	-1,368598	0,150015
Інша сировинна продукція вторинної переробки	-0,004100	-0,106060	-0,054873	0,006014
Меблі, іграшки, спортивні товари	-0,004600	-0,117838	-0,060967	0,006682
Чорні метали	0,000200	0,004317	0,002233	-0,000245
Вироби з металу	0,000000	0,000043	0,000022	-0,000002
Інша промислова продукція	0,000200	0,005709	0,002954	-0,000324
Будівельні послуги	-0,000100	-0,001920	-0,000994	0,000109
Транспортні та комунікаційні послуги	0,000000	-0,000673	-0,000348	0,000038
Інші сектори економіки	0,000100	0,003075	0,001591	-0,000174

Джерело: розрахунки авторського колективу

Обмеження експорту брухту чорних металів з України призведе до падіння обсягів його внутрішньої заготівлі за сценарієм 2 на 2,65% і за сценарієм 3 – на 1,37% (рис. 6).

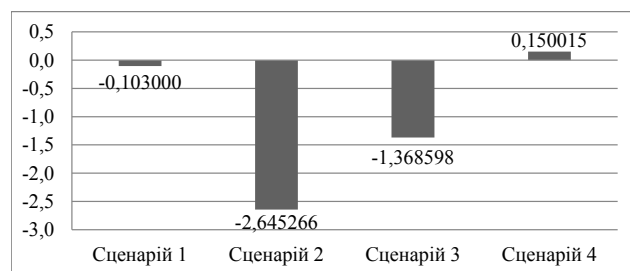

Рис. 6. Зміни обсягів заготівлі брухту чорних металів в Україні за результатами моделювання, %

Джерело: розрахунки авторського колективу

Результати моделювання вказують на те, що 97,3% всього падіння вітчизняного виробництва за відповідними сценаріями відбуватиметься у зв'язку зі зниженням обсягів експорту. Решта 2,7% цього падіння будуть викликані скороченням заготівлі брухту у зв'язку зі зниженням внутрішніх цін на нього.

У разі реалізації сценарію 4 очікується зростання на 0,15%. У даному випадку експортний чинник також залишається переважачим фактором змін обсягу внутрішнього виробництва, його вага становить 95,6%. Лише 4,4% із нарощених обсягів внутрішньої заготівлі брухту будуть спрямовані на задоволення зростаючих потреб вітчизняних виробників.

Таким чином, бажаного ефекту зростання внутрішнього виробництва продукції з вищою доданою вартістю серед тих

галузей, які використовують брухт як сировину (чорна металургія, вироби з металу), в умовах сценаріїв 2 і 3 не відбудеться (табл. 3).

Виробництво чорних металів за сценарієм 2 зросте всього на 0,004%, іншої промислової продукції – на 0,005%. Відповідно до сценарію 3, вищезазначені показники будуть удвічі меншими.

Аналіз наслідків для загального економічного добробуту України вказує на його зменшення в разі реалізації сценаріїв 2 і 3 (тобто в разі підняття експортних мит на брухт чорних металів, відповідно, до 35 чи 20 євро/т), тоді як за сценарієм 4 у добробуті України спостерігаються незначні позитивні зміни. Слід також зазначити, що за всіма сценаріями чинниками впливу на загальний добробут є перерозподіл ресурсів, зміни умов торгівлі, зміни обсягів інвестицій і заощаджень (табл. 4).

Таблиця 4

Зведений огляд економічних наслідків для України за результатами моделювання, млн. дол. США

	Ефективність розмощення ресурсів	Зміни умов торгівлі	Інвестиції – заощадження	Всього
Сценарій 1	-0,077	-0,071	-0,009	-0,156
Сценарій 2	-1,980	-1,820	-0,219	-4,010
Сценарій 3	-1,020	-0,941	-0,113	-2,080
Сценарій 4	0,112	0,103	0,012	0,227

Джерело: розрахунки авторського колективу

Сумарний негативний ефект для економічного добробуту України за сценарієм 2 сягатиме 4,01 млн. дол. США. З них найбільші втрати відбуватимуться через негативний ефект ефективності розміщення ресурсів

(-1,98 млн. дол. США) та погіршення умов торгівлі (-1,82 млн. дол. США). Інвестиції та заощадження зменшаться на 0,219 млн. дол. США.

Негативний ефект ефективності розміщення ресурсів у моделі ГТАР відображає втрату добробуту через порушення ринкової рівноваги між сукупним попитом і сукупною пропозицією внаслідок дії заданої змінної. Найбільший внесок у загальний негативний ефект у цій сфері за сценарієм 2 матиме втручання у ринок металобрухту (-1,51 млн. дол. США).

Модель ГТАР також дає змогу простежити ефективність розміщення ресурсів за податками внаслідок уведення змінної. Так, за сценарієм 2 найбільший негативний внесок матиме скорочення експорту й, відповідно, недоотримання податкових надходжень із нього розміром 1,4 млн. дол. США. Відчутний від'ємний внесок у 0,361 млн. спостерігатиметься і за податками на споживання (для України це насамперед недонадходження ПДВ унаслідок падіння заготівлі брухту). Помітний також буде від'ємний внесок податків на імпорт унаслідок його падіння за сценарієм 2. Від'ємний внесок за іншими податками в загальний негативний ефект ефективності розміщення ресурсів буде незначним і коливатиметься в межах 0,016–0,034 млн. дол. США.

Що стосується змін умов торгівлі, то їх особливістю в моделі ГТАР є розкладання загального ефекту умов торгівлі за цінами: світовими, експортними та імпортними. В умовах реалізації сценарію 2 найбільш істотним очікується негативний вплив від зниження експортних цін, тоді як наслідки динаміки світових та імпортних цін у разі реалізації сценарію 2 матимуть мізерний вплив на падіння добробуту від зміни умов торгівлі. Основний вплив ефект експортної ціни матиме на чорні метали (-0,287 млн. дол. США), іншу промислову продукцію (-0,250 млн. дол. США), транспортні та телекомунікаційні послуги (-0,348 млн. дол. США). Обумовлено це великою вартісною часткою зазначених товарних груп у сукупному експорті. Нульовий показник для брухту чорних металів обумовлений тим, що даний ефект враховує лише зміни відповідних цін унаслідок уведення зовнішнього шоку, а не сам шок (тобто падіння обсягів експорту металобрухту саме внаслідок підняття вивізного мита до 35 євро/т у даному разі не враховується).

У разі реалізації сценарію 3 сумарний негативний ефект для економічного добробуту України становитиме 2,08 млн. дол. США, з них найбільші втрати також відбуватимуться через негативний ефект ефективності розміщення ресурсів (-1,02 млн. дол. США) та погіршення умов торгівлі (-0,94 млн. дол. США). Баланс «Інвестиції та заощадження» відображатиме негативний ефект у 0,113 млн. дол. США. Загалом, наслідки за всіма структурними елементами зазначених ефектів є аналогічними до сценарію 2, лише меншими за обсягами пропорційно до рівня зовнішнього шоку (підняття мита до 20, а не 35 євро/т).

За сценарієм 4 позитивний ефект для економічного добробуту України становитиме 0,227 млн. дол. США, з них 0,112 млн. завдяки ефективному перерозподілу ресурсів, 0,103 млн. – поліпшенню умов торгівлі і 0,012 млн. дол. – балансу «інвестиції – заощадження». Позитивний ефект від перерозподілу ресурсів відбудеться насамперед завдяки наближенню до рів-

новаги на ринку металобрухту (0,086 млн. дол. США). Розглядаючи даний ефект за податками, слід зазначити, що найбільш позитивний внесок відображається за податками на експорт (0,080 млн. дол. США) і податками на споживання (0,021 млн. дол. США). Поліпшення умов торгівлі відбуватиметься насамперед за такими групами товарів і послуг, як чорні метали (0,016 млн. дол. США), інша промислова продукція (0,014 млн. дол. США), транспортні та телекомунікаційні послуги (0,020 млн. дол. США).

У регіональному розрізі найбільших втрат у добробуті від реалізації сценаріїв 2 і 3, крім України, зазнає ще й Російська Федерація. Натомість найбільший позитивний ефект матимуть Китай та ЄС (табл. 5).

Таблиця 5
Регіональний розріз економічних наслідків для країн світу за результатами моделювання, млн. дол. США

Країни і регіони	Сценарій 1	Сценарій 2	Сценарій 3	Сценарій 4
Україна	-0,156	-4,010	-2,080	0,227
Росія	-0,003	-0,154	-0,053	0,005
Китай	0,014	0,377	0,192	-0,020
ЄС-28	0,021	0,335	0,238	-0,063
Решта країн	0,051	1,072	0,623	-0,057
Всього	-0,073	-2,380	-1,080	0,092

Джерело: розрахунки авторського колективу

Так, негативні економічні наслідки для РФ за сценарієм 2 оцінюються у 0,154 млн. дол. США, за сценарієм 3 – 0,053 млн. Позитивний ефект для Китаю становитиме 0,377 і 0,192 млн. дол. США відповідно; для ЄС – 0,206 і 0,155 млн. дол. США за сценаріями 2 і 3. Однак позитивний ефект для цих країн не перекриє втрати України і РФ, тому загальносвітовий показник становитиме -2,38 млн. дол. США за сценарієм 2 і -1,08 млн. дол. США за сценарієм 3. У разі реалізації сценарію 4 спостерігаються зворотні тенденції як для України з РФ, так і для Китаю з ЄС. Загальносвітовий позитивний ефект для добробуту становитиме 0,092 млн. дол. США.

Висновки. Підвищення мита на експорт брухту чорних металів до 35 євро/т або 20 євро/т за розглянутими сценаріями в цілому негативно позначиться на економіці України і саме по собі не матиме достатнього позитивного впливу для тих галузей промисловості, які використовують металобрухт як сировину. Найбільш відчутним, відповідно до розглянутих сценаріїв, буде падіння обсягів експорту брухту – 56,94% (сценарій 2) та 29,46% (сценарій 3). Обсяги заготівлі брухту скоротяться на 2,64% (сценарій 2) та 1,36% (сценарій 3).

Як наслідок, не відбудеться й відчутного зростання обсягів виробництва чорних металів та виробів із них. За результатами обох сценаріїв воно становитиме менше однієї соті відсотка. Загальні зміни в економічному добробуті внаслідок підняття експортного мита на брухт чорних металів будуть не на користь України за рахунок негативного ефекту ефективності перерозподілу ресурсів, а також формування негативного сальдо балансу «інвестиції – заощадження» та негативних змін в умовах торгівлі.

Проте слід наголосити на тому, що зазначені негативні зміни в разі підняття експортних мит на металобрухт можуть бути послаблені чи усунені за умов використання державою

інших заходів підтримки та розвитку вітчизняного ринку металобрухту. Наприклад, створення привабливих умов для здійснення інвестицій в переробку металобрухту сприятиме позитивному перерозподілу ресурсів, у тому числі і трудових, що вивільняться із підвищенням ставок на експорт. Забезпечення прозорості закупівель металобрухту на внутрішньому ринку та надання першочергового доступу вітчизняним виробникам під час закупівлі брухту внутрішньої заготівлі перед іноземними також дасть змогу частково зменшити негативний ефект, що підтверджується розрахунками, адже проведені розрахунки не враховують стимулювання інвестицій в обладнання для переробки крупного брухту чи технічну зміну в процедурах внутрішньої торгівлі.

Реалізація сценарію 4 (подальше зменшення ставки експортного мита на металобрухт для країн ЄС до 8 євро/т відповідно до Угоди про асоціацію) призведе до зростання експорту брухту (на 3,23%) та обсягів його заготівлі (на 0,15%). Зміни в загальному економічному добробуті також будуть позитивними (+0,227 млн. дол. США).

Література:

1. Офіційний сайт інформаційного агентства «Метал-Кур'єр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://metalexpert-group.com/openquery>.
2. Заготівля брухту в Україні скоротилася до нового анти рекорду // УНІАН. Економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/industry/1253365-zagotivlya-bruhtu-v-ukrajini-skorotilasya-do-novogo-antirekordu.html>.
3. Мазур В.Л. Проблеми регулювання ринку брухту чорних металів в Україні / В.Л. Мазур, М.В. Тимошенко, С.В. Мазур // Економіка України. – 2014. – № 11. – С. 39–50.
4. Кулик І.М. Сучасний стан та основні фактори розвитку чорної металургії в Україні / І.М. Кулик // Бізнес Інформ. – 2012. – № 5. – С. 116–121.
5. Чентуков Ю.І. Розвиток чорної металургії України в умовах кризи / Ю.І. Чентуков // Економіка промисловості. – 2011. – № 4. – С. 82–86.
6. Горшкова Л.А. Механізми підвищення економічної безпеки чорної металургії : [монографія] / Л.А. Горшкова. – Запоріжжя : ЗНУ, 2012. – 417 с.

7. Горшкова Л.А. Стан та динаміка розвитку чорної металургії України та забезпечуючих її галузей / Л.А. Горшкова // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Економіка». – 2011. – Вип. 10. – С. 100–112.

Неботов П.Г., Новодережкин В.И., Новодережкіна Е.В, Иванов Е.И. Регулирование отечественного экспорта лома черных металлов: оценка влияния на развитие секторов экономики и общего благосостояния в Украине

Аннотация. В статье рассмотрены перспективы развития украинского рынка лома черных металлов и других секторов экономики в контексте изменений в тарифном регулировании экспорта металлолома. Определены общие проблемы металлургического сектора Украины, связанные с сокращением объемов внутренней заготовки и ростом объемов экспорта лома черных металлов. С использованием экономико-математического моделирования в системе GTAP проанализированы экономические последствия изменений тарифных ставок на экспорт лома черных металлов из Украины.

Ключевые слова: лом черных металлов, вывозная пошлина, GTAP, экономическое благосостояние, экспорт, импорт, внутреннее производство.

Nebotov P.G., Novoderezhkin V.I., Novoderezhkina K.V., Ivanov E.I. Ukraine's ferrous scrap exports regulation: evaluation of impact on economy development and general welfare

Summary. The article deals with prospects of Ukrainian ferrous scrap market and other economic sectors development in the context of changes in tariff regulation of ferrous scrap export. General problems of Ukraine's metallurgical industry related to the decline in ferrous scrap domestic procurements and the growth in its export are outlined. Using GTAP economic and mathematical modeling system, the economic effects of changes in Ukrainian ferrous scrap export tariffs are analyzed.

Keywords: ferrous scrap, export duty, GTAP, economic welfare, exports, imports, domestic production.